

Keski-Suomen turvallisuussuunnitelma

SAARIJÄRVEN SEUDUN TURVALLISUUSSUUNNITELMA

2011 – 2014

31.3.2011

KESKI-SUOMEN LIITTO

Regional Council of Central Finland

Sisällysluettelo

1 JOHDANTO	4
2 TAVOITTEET	5
3 SAARIJÄRVEN SEUTU	5
4 ARJEN TURVALLISUUDEN TOIMIJAT	6
4.1 KESKI-SUOMEN PELASTUSLAITOS	7
4.2 KESKI - SUOMEN POLIISILAITOS	7
4.3 ELY - KESKUS	8
4.4 SAARIJÄRVEN SEUDUN SEURAKUNNAT	8
4.5 ELINKEINOELÄMÄ	8
4.6 JÄRJESTÖT	9
4.7 PERUSTURVALIIKELAITOS SAARIKKA	10
5 ARJEN TURVALLISUUSTILANNE	11
6 TURVALLISUUDEN PARANTAMINEN – ENNALTAEHKÄISEMINEN	12
6.1 LIIKENNETURVALLISUUDEN PARANTAMINEN	12
6.2 HENKILÖ JA PALOTURVALLISUUS	13
6.3 PÄIHDEHAITTOJEN VÄHENTÄMINEN	15
6.4 PERHE- JA LÄHISUHDEVÄKIVALTA	17
6.5 LASTEN JA NUORTEN SYRJÄYTYMISEN EHKÄISEMINEN	19
7 ARVIOINTI JA SEURANTA	20
8 SAARIJÄRVEN SEUDUN TURVALLISUUSTYÖRYHMÄ	20
LÄHTEET	21
LIITTEET	21
SAARIJÄRVEN SEUDUN TURVALLISUUSTYÖN TOIMINTASUUNNITELMA 2011 – 2014 (TAULUKKO)	
.....	21

1 JOHDANTO

Tämä turvallisuussuunnitelman on tehty Saarijärven seudulle, joka käsittää alueen Kanonkosken, Karstulan, Kivijärven, Kyyjärven ja Saarijärven kunnat. Saarijärven seudun turvallisuussuunnitelma on yksi osa Keski-Suomen maakunnan turvallisuussuunnitelmaa.

Turvallisuussuunnitelman laatiminen perustuu valtioneuvoston periaatepäätökseen kansallisesta rikosentorjuntaohjelmasta (1999, Turvallisuustalkoot) sekä sisäisen turvallisuuden ohjelmiin Arjen turvaa (2004 – 2007) ja Turvallinen elämä jokaiselle (2008 - 2011). Uusi periaatepäätös sisäisen turvallisuuden ohjelmasta (Turvallinen elämä jokaiselle) hyväksyttiin 8.5.2008

Saarijärven seudun turvallisuussuunnittelussa on huomioitu kansalaisten turvallisuus ja turvattomuus ja keinot joilla pystytään konkreettisesti parantamaan alueen turvallisuutta. Turvallisuussuunnitelmaa on ollut tekemässä alueen Keski-Suomen liiton edustaja, viranomaiset, alueen kunnat, järjestöt, seurakunta. Lisäksi kansalaisilta saatu palaute on ohjannut suunnitelmaa tekemistä.

Turvallisuuden käsite on laaja. Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa (Sisäasiainministeriö 44/2004) turvallisuudella tarkoitetaan sellaista yhteiskunnan tilaa, jossa jokainen voi nauttia oikeusjärjestelmän takaamista oikeuksista ja vapauksista ilman rikollisuudesta, häiriöistä, onnettomuuksista tai suomalaisen yhteiskunnan taikka kansainvälistyvän maailman ilmiöistä ja muutoksista johtuvaa aiheellista pelkoa ja turvattomuutta.

Hyvä turvallisuus syntyy usean eri tekijän yhteisvaikutuksesta. Turvallisuutta edistävät turvallinen koti-, asuin- ja työympäristö, toimivat peruspalvelut, hyvin suunniteltu liikenneympäristö, avun saanti silloin, kun sitä tarvitaan ja varmuus siitä, että rikoksiin syyllistyneet joutuvat edesvastuuseen teoistaan. Osa turvallista ympäristöä on myös varautuminen suuronnettomuuksiin ja häiriötilanteisiin. Työympäristön turvallisuus laajasti ymmärrettynä on tärkeä kilpailutekijä yrityksille. Koti-, asuin- ja työympäristön turvallisuuden taustalla vaikuttavat useat yhteiset tekijät. Syrjäytyminen ja häiriökäyttäytyminen saattavat johtaa lisääntyvään onnettomuusriskiin ja jopa rikollisuuteen.

2 TAVOITTEET

Saarijärven seudulla turvallisuustyön tarkoituksena on turvallisen elinympäristön luominen ja ylläpito. Tämä tarkoittaa sellaisen olotilan saavuttamista, jossa kuntien asukkaiden ja kuntien alueella toimivien yritysten ja yhteisöjen sekä kuntien oman toiminnan turvallisuusriskit ovat pienimmillään ja ilkeiden, rikollisuuden, vahinkojen sekä onnettomuuksien ennaltaehkäisy on tehokasta.

Tavoitteena Saarijärven seudulla on ylläpitää ja parantaa paikallista turvallisuutta vähentämällä ja ennalta ehkäisemällä rikoksia, häiriöitä ja onnettomuuksia sekä niistä aiheutuvia vahinkoja sekä ylläpitää turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta. Yhtenä tärkeänä keinona tavoitteen saavuttamiseksi on turvallisuussuunnittelu ja sen hankkeiden konkretisoiminen.

3 SAARIJÄRVEN SEUTU

Turvallisuussuunnitelma-alueeseen kuuluu 5 pohjoisen Keski-Suomen kuntaa. Saarijärven kaupungin (10 666 as.) lisäksi alueeseen kuuluvat Kannonkosken (1587 as.), Kivijärven (1363 as.), Kyyjärven (1536 as.) ja Karstulan (4563 as.) kunnat. Alueen väkiluku on näin ollen noin 20 000 asukasta ja yhteinen pinta-ala 4000 km². Asukastiheyden ollessa Suomessa keskimäärin 17,5 asukasta /maa- km² on kyseessä oleva alue harvaan asuttua maaseutua (asukastiheys 4,7 asukasta / maa- km²).

Koska alueen kunnat sisältyvät Saarijärven – Viitasaaren seutukuntaan (johon nyt puheena olevien kuntien lisäksi kuuluvat Viitasaaren kaupunki sekä Kinnulan ja Pihtiputaan kunnat), ja josta on olemassa kattavat tilastolliset tiedot, voi koko seutukunnasta tehdä seuraavia tilastollisia havaintoja, jotka sopivat hyvin myös nyt tarkastelussa oleviin kuntiin.

Seudun luonnollinen väestökehitys ja kokonaismuutto on ollut 13 vuoden tarkastelujaksolla 1995 – 2008 negatiivinen. Seutu on menettänyt yhteensä n. 6000 asukasta ja tilastokeskuksen ennusteiden mukaan väestön vähentyminen seudulla jatkuu edelleen. Työvoiman poistuma Saarijärven – Viitasaaren seutukunnassa 2007 – 2025 on arvioitu olevan jopa 7 864 henkeä, eli jopa puolet seutukunnan työvoimasta.

Seutukunnalla myös ikääntyneiden osuus väestöstä on yksi suurimpia valtakunnassa ja trendi jatkuu edelleen. Yli 65 – vuotiaiden osuus väestöstä on ollut vuonna 2007 2434 kansalaista ja ennuste vuodelle 2020 3263 kansalaista. Vastaava osuus 75 – 84 – vuotiaiden ikäluokassa on 1774 ja 1952 asukasta sekä yli 85 – vuotiaiden osalta 536 ja 814 kansalaista.

Teollisuuden sekä maa- ja metsätalouden merkitys on puheena olevien 5 kunnan osalta selkeästi suurempi kuin maassa keskimäärin (työpaikoista yli 1/3, kun koko maassa hieman yli 1/5). Palvelusektorin osuus työpaikkojen määrästä on pienempi kuin maassa keskimäärin. Se on kuitenkin ollut kasvava toimiala 2000 –luvulla. Alueen erikoistumisaloja ovat puu- ja rakennusteollisuus, metalliteollisuus sekä maa- ja metsätalous.

Energia- ala, erityisesti bioenergia, on seutukunnan vahvuus, jolla on hyvät edellytykset kasvaa koko maan keskiarvoa nopeammin.

Seutukunnan kehittämistoimintaa ohjaa seutuohjelma, jonka päätavoitteena on vuoteen 2013 mennessä *Luonnonvaroja pitkälle jalostava, osaavien ihmisten ja verkostojen yritteliäs, palveleva ja viihtyisä pohjoinen Keski-Suomi.*

Väestöennuste: (Tilastokeskus)

Vuodet	2010	2020	2025
Kannonkoski	1 592	1 555	1 555
Karstula	4 505	4 113	3 980
Kivijärvi	1 319	1 162	1 125
Kyyjärvi	1 517	1 391	1 354
Saarijärvi	10 529	9 923	9 752

4 ARJEN TURVALLISUUDEN TOIMIJAT

Alueen kunnat ovat merkittäviä toimijoita kansalaisten kokemassa arjen turvallisuudessa. Kunnan tehtävät eivät rajoitu vain tiettyihin laissa säädettyihin velvollisuuksiin ja kansalaisten oikeuksiin, kunnalla on oikeus ottaa hoitaakseen muitakin tehtäviä. Vaikka itsehallinnollisilla tehtävillä on rajansa, toimiala on siis yleinen. Viime kädessä se kuuluu, jokin tehtävä kunnan toimialaan, määräytyy sen perusteella, onko tehtävä perusteltu kuntalaisen kannalta.

Kuntalaisen kokema turvallisuus voidaan nähdä kunnan peruspalveluiden (kunnan lakisääteinen toimiala), elinkeinotoiminnan (kunnan yleinen toimiala), valtion turvallisuuspalveluiden sekä kolmannen sektorin toimijoiden muodostamana yhteisenä kokonaisuutena.

Arjen turvallisuutta edistävät turvallinen koti-, asuin- ja työympäristö, toimivat peruspalvelut, hyvin suunniteltu liikenneympäristö, avun saanti silloin kun sitä tarvitaan ja varmuus siitä, että rikoksiin syyllistyneet joutuvat edesvastuuseen teoistaan. Osa sisäistä turvallisuutta on myös varautuminen suuronnettomuuksiin ja normaaliolojen häiriötilanteisiin.

Turvallisuustyö on kuntien normaalia toimintaa. Se tukee elinkeinotoiminnan ja elinympäristön kehittymistä sekä kunnan tulostavoitteita. Käytännön turvallisuustyö on osa kunnan kaikkien toimialojen työtä. Jokaisella toimialalla on erityispiirteensä, jotka vaikuttavat siihen, miten käytännössä turvallisuustyötä tehdään. Lisäksi turvallisuustyö on yhteistyötä kunnan ja kunnan ulkopuolisten toimijoiden kesken.

Pelastussuunnittelu on tärkeä osa turvallisuustyötä. Kiinteistökohtaisilla pelastussuunnitelmissa on olennainen osa omatoimisessa varautumisessa ja turvallisuuden ylläpitämisessä sekä toiminnan jatkumisessa poikkeusoloissa. Pelastussuunnitelmat laaditaan kunkin kiinteistön ja toimijan omaan käyttöön, mutta jos varautuminen on joka paikassa onnistunut, parantaa se koko kunnan kokonaisturvallisuutta.

Tärkeä osa kunnan turvallisuussuunnittelua on myös koko kunnan valmiussuunnittelu, jonka tarkoituksena on koota kunnan ja sen eri toimialojen henkilöstö- ja materiaali-resurssit sekä näin kohottaa kunnan valmiutta normaaliajan häiriötilanteiden ja poikkeusolojen varalta. Valmiussuunnittelulla tarkoitetaan niitä suunnittelu- ja johtamistoimenpiteitä, joiden avulla kunnan eri toiminnot voidaan hoitaa mahdollisimman hyvin normaalioloissa, normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Kunnan kokonaisvarautuminen poikkeusoloihin muodostuu kunnan valmiussuunnitelmasta, kunnan eri toimialojen valmiussuunnitelmista sekä virastojen ja laitosten pelastussuunnitelmista. Suunnitelmaa täydentävät yhteistyöviranomaisten valmiussuunnitelmat, sekä niiden yritysten valmiussuunnitelmat, joiden toiminta perushuollon, teollisuustuotannon, energiahuollon ja infrastruktuurin alueilla ovat kunnan toimintojen kannalta välttämättömiä.

4.1 Keski-Suomen pelastuslaitos

Keski-Suomen pelastuslaitos tuottaa Saarijärven seudulla pelastustoimen palvelut. Pelastuslaitoksella on paloasemat Saarijärvellä, Pylkönmäellä, Karstulassa, Kyyjärvellä, Kannonkoskella ja Kivijärvellä. Pelastuslaitoksen tehtävänä on onnettomuuksien ehkäisy, turvallisuusviestintä sekä pelastustoiminta. Lisäksi Keski-Suomen pelastuslaitos tuottaa Saarijärven seudun ensivastepalvelut. Pelastuslaitoksen henkilöstö koostuu pää- ja sivutoimisesta henkilöstä. Sivutoimisen henkilöstön rekrytointi tuo oman haasteensa palvelujen tuottamiseen.

4.2 Keski - Suomen poliisilaitos

Poliisin tehtävä on poliisilain mukaan turvata vallitseva oikeus- ja yhteiskuntajärjestys, ylläpitää yleistä järjestystä ja turvallisuutta, estää ennalta ja selvittää rikoksia ja saattaa ne syyteharkintaan. Huomionarvoista on se, että lainsäätäjä velvoittaa poliisia toimimaan alueellaan turvallisuusyhteistyössä. Siten alueen viranomaiset, yhteisöt ja asukkaat rakentavat poliisin kanssa yhdessä yhteistä turvallisuutta.

Keski-Suomen poliisilaitos on käsittää koko Keski-Suomen maakunnan alueen. Poliisilaitoksen pääpoliisiasema sijaitsee Jyväskylässä, maakunta voidaan jaotella pääpoliisiasema-alueeseen (Jyväskylä) pohjoiseen toiminta-alueeseen (Äänekoski) ja eteläiseen toiminta-alueeseen (Jämsä). Edellä sanotuilla paikkakunnilla on poliisivankilat, joissa säilötään poliisin haltuun eri perusteilla kiinniotetut henkilöt. Äänekoskella on poliisiasema, joka toimii täyden palvelun periaatteella. Pohjoisella toiminta-alueella sijaitsevat myös Saarijärven poliisiasema ja Viitasaaren palvelupiste.

Poliisilaitoksen alueen hälytyspalvelut hoidetaan johdetusti koko maakunnan alueella.

4.3 ELY - Keskus

ELY - keskuksen tehtävät muodostuvat entisen Keski-Suomen TE - keskuksen, Keski-Suomen tiepiirin ja Keski-Suomen ympäristökeskuksen tehtävistä. Lisäksi Keski-Suomen ELY - keskuksessa hoidetaan entisen Länsi-Suomen lääninhallituksen liikenne- ja sivistysosaston tehtäviä. Saarijärven seudulla ELY - keskus vastaa Karstulan alueurakan tienpidosta.

4.4 Saarijärven seudun seurakunnat

Hyväksytyt strategian mukaisesti seurakunnan tehtävänä on "toimia niin, että seurakuntalaisissa syntyy ja vahvistuu usko Kolmiyhteiseen Jumalaan, rakkaus lähimmäiseen ja vastuullinen elämäntapa". Laaditun vision mukaan Saarijärven seurakunta on vuonna 2015 "avoin, seurakuntalaisten aktiivisuuteen perustuva, vireästi ja nykyaikaisesti toimiva hengellinen yhteisö, joka julistaa rohkeasti evankeliumia ja on mukana jäsentensä arjessa ja juhlassa. Seurakunta pitää esillä kristillisiin arvoihin perustuvaan ajatteluun ja elämäntapaa."

Turvallisuuden edistäminen

Seurakunta tukee lapsiperheitä järjestämällä päiväkerho- ja perhekerhotoimintaa alle kouluikäisille. Varhaisnuoriso- ja nuorisotyössä tavoitteena on vastuullinen elämäntapa ja terveen itsetunnon vahvistaminen. Tämä tavoite korostuu erityisesti rippikoulussa, jonka käy lähes koko ikäluokka. Diakoniassa kohdataan ja pyritään auttamaan mm. moniongelmaisia lapsiperheitä, syrjäytymisvaarassa olevia nuoria (yhteistyössä kaupungin nuorisotoimen kanssa), mielenterveyskuntoutujia, päihderiippuvaisia (yhteistyössä Visio - säätiön kanssa) ja erityisesti vanhuksia. Seurakunnan kaikki kokoava toiminta pyrkii edistämään yhteisöllisyyttä ja keskinäistä välittämistä. Vapaaehtoistoimijoita koulutetaan ja ohjataan erilaisiin palvelutehtäviin.

Seurakunnan valmiussuunnitelmassa on varauduttu perustoiminnan jatkumiseen myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Erityisesti varaudutaan henkisen ja hengellisen huollon järjestämiseen kriisitilanteissa (mm. kriisihartaudet). Saarijärven seurakunta on mukana Keski-Suomen seurakuntien HeHu (henkinen huolto suuronnettomuuksissa) -hankkeessa. Seurakunnan edustaja on mukana Saarikan alueen kriisiryhmän toiminnassa. Seurakunta jäljestää henkilökunnalleen ensiapu- ja turvallisuuskoulutusta yhteistyössä SPR:n ja pelastustoimen kanssa.

4.5 Elinkeinoelämä

Saarijärven seudun elinkeinojen vahva pohja on peruselinkeinoissa: maa- ja metsätaloudessa, teollisuudessa sekä yksityisissä ja julkisissa palveluissa. Vahvoja teollisuuden aloja ovat puu- ja rakennustuoteteollisuus sekä metalli- ja konepajateollisuus. Tunnettuja kärkiyrityksiä ovat mm. Honkarakenne, Betset ja Ariterm, Meteco, Logstor Finland, Soklex, Saarijärven Säilövalmiste. Seudun nousevia toimialoja ovat bioenergia, matkailu ja hyvinvointipalvelut. Pohjoisen Keski-Suomen runsaiden energiaraaka-ainevarojen lisäksi alueella on runsaasti bioenergian tuotantoon, jalostukseen ja käyttöön liittyvää

tutkimus- ja koulutustoimintaa. Matkailussa perustan luovat luontomatkailuun ja vapaa-aikaan liittyvät yritykset sekä liikunta- ja hyvinvointimatkailualan yritykset ja liikelaitokset. Hyvinvointialan yritysten lukumäärä on kasvussa, kun seudun ikärakenteesta johtuva palvelutarve kasvaa ja luo lisää mahdollisuuksia myös yksityisen yritystoiminnan kehittymiseen julkisten hyvinvointipalvelujen rinnalla.

Saarijärven seudun turvallisuussuunnitelmassa on tärkeää ottaa huomioon elinkeinorakenteen kehitys ja kehittyvien toimialojen tuomat uudet haasteet seudun turvallisuustilanteen eri osa-alueilla. Esimerkiksi perusmaatalouden tuotantoyksikkökoon kasvu, työvoiman saatavuus ja työperäinen maahanmuutto, bioenergian tuotannon ja kuljetusten lisääntyminen sekä hoiva- ja hyvinvointi-alan palvelujen laadun varmistus ovat esimerkkejä elinkeinoelämän turvallisuusnäkökulman huomioon ottamisen tarpeellisuudesta.

4.6 Järjestöt

Viranomaisten ja vapaaehtoisten kansalaisten lisäksi yhteiskunnassamme toimivat useat eri hyväntekeväisyys- ja avustusjärjestöt. Monet näistä ovat kansainvälisesti tunnustettuja järjestöjä, jotka toimivat yli puolue- ja valtorajojen.

Puolet suomalaisista on kiinnostunut vapaaehtoistoiminnasta. Aktiivinen ihminen voi hyvin ja luo toiminnallaan turvallisuutta, hyvinvointia lähiyhteisöihin ja yhteiskuntaan. Osallisuus lisää kuulumisen tunnetta sekä antaa mahdollisuuksia itsensä toteuttamiseen ja vaikuttamiseen.

Turvallisen olotilan saavuttamiseksi asukkaille on tärkeää, että turvallisuussuunnitelma toteutetaankin eri viranomaisten, toimijoiden ja järjestöjen välisenä laajana yhteistyönä. Suunnittelun kaikissa vaiheissa tuleekin huomioida järjestöt ja kuulla soveltuvin osin niiden näkemyksiä.

Saarijärven seudulla toimii useita aktiivisia järjestöjä, jotka luovat seudun asukkaille henkistä hyvinvointia ja lisäävät turvallisuutta mm.

- Suomen Punainen Risti
- Vanhus- ja eläkeläisjärjestöt
- Lastensuojelu- tai nuorisotyön järjestöt , keskeisimpänä MLL
- Potilasjärjestöt
- Vammaisjärjestöt
- Muut kansanterveysjärjestöt
- Päihdejärjestöt
- Työllistymistä tukevat järjestöt
- Asumispalveluja tuottavat järjestöt

Myös liikunta- ja nuorisojärjestöillä on merkittävä rooli arjen turvallisuuden toimijana ja hyvinvoinnin luojana.

4.7 Perusturvaliikelaitos Saarikka

Perusturvaliikelaitos Saarikka tuottaa SoTe kuntayhtymän tilaamat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut Saarijärven seutukunnan kunnille (Kannonkoski, Karstula, Kivijärvi, Kyyjärvi ja Saarijärvi). Saarikan palveluksessa on noin 600 työntekijää huolehtimassa kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä sekä turvatusta elämästä.

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN PALVELUALUE

Neuvolapalveluilla turvataan lasta odottavan äidin ja vastasyntyneen lapsen terveys, tuetaan tulevien vanhempien toimintakykyä ja vanhemmuutta sekä seurataan lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvua ja kehitystä. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluilla tuetaan oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä sekä edistetään ja valvotaan koulu- ja opiskeluyhteisöjen hyvinvointia, terveellisyyttä ja turvallisuutta.

Perhe- ja sosiaalipalveluilla tuetaan lasten ja nuorten turvallista kasvua sekä autetaan ja tuetaan heidän vanhempiaan erilaisissa haasteellisissa elämäntilanteissa tämän tavoitteen toteutumisessa. Sosiaalityön avulla ehkäistään syrjäytymistä mm. turvaamalla kuntalaisten välttämätön toimeentulo, parantamalla pitkään työttömänä olleen edellytyksiä työllistyä sekä ehkäisemällä ja vähentämällä päihteiden ongelmakäyttöä ja siihen liittyviä sosiaalisia, terveydellisiä ja taloudellisia sekä turvallisuuteen liittyviä haittoja. Sosiaalipäivystyksellä turvataan virka-ajan ulkopuolella kiireellisen avun tarve. Terapiapalveluissa tarjotaan vaikeutuneissa elämäntilanteissa erityisosaamista ongelmien ratkaisuun mm. perheneuvolan ja psykologien toimesta. Henkinen ensiapu tarjoaa psyykkistä ensiapua äkillisissä traumaattisissa tilanteissa.

ARJEN TUEN PALVELUALUE

Koti- ja asumispalvelujen avulla huolehditaan lähinnä ikääntyneen väestön ja vammaisten kaikinpuolisesta turvallisesta asumisesta omassa kodissa ja erilaisissa asumispalveluyksiköissä.

Kuntoutuksella ja toimintakyvyn ylläpitämisellä edistetään itsenäistä ja turvallista asumista omassa kodissa.

TERVEYDEN JA SAIRAANHOIDON PALVELUJEN PALVELUALUE

Vastaanottotoiminnan avulla turvataan mm. äkillisesti sairastuneen välitön ensiapu kaikkina vuorokauden aikoina ajanvaraus- tai päivystysvastaanottona. Ensihoito- ja sairaankuljetus turvaavat hoidon saannin kiireellisissä tilanteissa. Sairaanhoidon lisäksi tuetaan kuntalaisia mm. erilaisten kansansairauksiin liittyvien riskitekijöiden tunnistamisessa ja valmiuksissa ehkäistä niitä. Mielenterveyspalvelut tarjoavat apua, tukea ja asiantuntemusta psyykkisiin sairauksiin liittyvissä kysymyksissä.

Työterveyshuollon palveluilla edistetään työntekijöiden ja työyhteisöjen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia ja turvallisuutta kiinnittämällä huomiota työhyvinvointiin ja työoloihin.

Terveysvalvonnan avulla huolehditaan kuntalaisten elin- ja asumisympäristön sekä mm. elintarvikkeiden ja muiden tuotteiden terveellisyydestä ja turvallisuudesta.

5 ARJEN TURVALLISUUSTILANNE

Turvallisuuden tunne kuntalaisilla sinänsä on hyvä. Pienessä ja rauhallisessa maaseutukaupungissa/-kunnassa naapurit tunnetaan ja asukkailla on paljon aktiivista harrastus- ja yhteisötoimintaa. Yksinäisyys ja päivittäiseen asiointiin sekä kulkemiseen liittyvät ongelmat vaativat asutukseltaan harvenevan haja-asutusalueen yksin asuvia vanhuksia. Kouluviihtyvyyteen ja oppilashuoltoon on seudulla olemassa kehittämishankkeita ja siihen on kiinnitetty huomiota.

Yleiseen turvallisuuteen ja erityisryhmien asumisturvallisuuteen vaikuttavat oppilaitoksissa, terveydenhuollon työpaikoilla ja asumisyksiköissä havaitut lukuisat sisäilmaongelmat.

Poliisilaitoksen hälytystehtävät vähentyivät Saarijärven alueella v. 2009 4,21 %:lla; lukumääräisesti hälytyksiä oli 98 vähemmän kuin v. 2008. Koko Keski-Suomessa väkivaltarikokset ovat vähentyneet kahdessa vuodessa 4,1 %. Liikennerikoksista rattijuopumukset näyttäisivät sen sijaan olevan lievässä kasvussa.

Väkivalta- ja omaisuusrikosten määrät nousivat, mutta muissa luokissa rikosten määrä laski. Huumausainerikosten määrä laski lähes puolella kahdeksaan ilmoitukseen. Tausalla on aikuisväestön pahoinvointia. Alkoholien rinnalla lääkkeiden väärinkäyttö ja huumet lisäävät väkivaltaisen käytöksen riskiä. Ongelmat nivoutuvat yhä useammin työttömyyteen ja monitahoiseen elämänhallinnan vaikeuksiin. Lama on heikentänyt tukityöllistämisen mahdollisuuksia kun yritykset ovat joutuneet turvautumaan lomautuksiin. Osa sosiaalityön asiakaskunnasta on todellisen syrjäytymisuhan alla.

Tapaturmista suurin osa sattuu kotona tai vapaa-ajalla ja on kaatumisia tai putoamisia. Suomessa useampi kuin joka kolmas kuolemaan johtanut tapaturma tapahtuu alkoholin vaikutuksen alaisena. Päihteidenkäytön ohella tapaturmien määrään vaikuttaa mm. alueen asukkaiden ikärakenne. Joka kolmas yli 65-vuotias kaatuu vähintään kerran vuodessa ja ikääntyneiden tapaturmista 80 % on kaatumisia, liukastumisia tai putoamisia. Ikääntyneiden kaatumistapaturmien määrä on lisääntynyt viimeisten vuosikymmenten aikana ja väestön yhä vanhetessa tilanne tulee todennäköisesti vain pahenemaan. Tapaturman ja väkivallan aiheuttamat potilasmäärät kasvoivat alueella 9 % ja hoitopäivät 7 % vuosina 2003 – 2007.

Valtatie 13 halkoo Karstulan, Kyyjärven ja Saarijärven alueen ja lisäksi seudulla kulkeva Sininen tie halkoo alueen kuntia. Kevytliikenne valta- ja kantatien ympäristössä on turvontonta suurten ajonopeuksien ja runsaan raskaan liikenteen määrän takia. Liikennemäärät ovat kasvaneet ja liikennekäyttäytymisessä on parantamisen varaa. Huolestuttava piirre on myös rattijuopumusten osuus liikenneonnettomuuksissa. Ikääntyvän väestön määrä liikenteessä kasvaa väestön ikääntyessä ja liukaiden talvikelien aiheuttama hiekoituksen/suolauksen lisääntyvä tarve ilmastonmuutosten myötä. Liikennevalvonta on riittämätöntä. Myös liikenneympäristön turvallisuuden parantamisessa on paljon tekemistä.

6 TURVALLISUUDEN PARANTAMINEN – ENNALTAEHKÄISEMINEN

Saarijärven seudulla on alueen turvallisuussuunnittelussa nousut esille turvallisuuteen vaikuttavia monia eri tekijöitä. Turvallisuuteen vaikuttavat tekijät ovat nousseet esille jo aiemmassa turvallisuussuunnitelmassa ja siihen liittyvässä riskikartoituksessa (2008). Riskikartoituksen pohjana ovat olleet kansalaiskyselyt, tilastot eri viranomaisilta joiden pohjalta on tunnistettu riskejä.

Saarijärven seudulla nyt valitut turvallisuuden painopistealueet ovat seuraavat:

- o Liikenneturvallisuuden parantaminen
- o Henkilö- ja paloturvallisuus parantaminen
- o Päihdehaittojen ehkäiseminen
- o Perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäiseminen
- o Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen

Valituilla painopisteillä pyritään vaikuttamaan konkreettisesti turvallisuuden edistämiseen ja saamaan aikaan muutosta ihmisten toiminnassa sekä asenteissa.

Seudullinen turvallisuussuunnitelma tukee käynnissä olevaa Hyvinvointipalvelu strategia työtä. Lisäksi alueella on turvallisuussuunnitelmaa tukevia eri hallintokuntien hankkeita.

6.1 LIIKENNETURVALLISUUDEN PARANTAMINEN

Vuonna 2001 laadittiin seutukunnan kuntiin liikenneturvallisuussuunnitelmat, jotka käsittävät kullekin kunnalle omat liikenneympäristön parantamissuunnitelmat sekä koulutus-, valistus-, ja tiedotussuunnitelmat. Liikenneturvallisuussuunnitelmien tavoitteena on ollut onnettomuuksien määrä vähentäminen ja vakavuusasteen pienentäminen liikenteen kasvusta huolimatta. Liikenneturvallisuuteen vaikuttaa sekä liikenneympäristön turvallisuus ja käytettävä kulkumuoto että ihmisten käyttäytyminen ja asenteet.

Toimenpiteet liikenneturvallisuuden parantamiseksi

Liikenneympäristöä ja turvallisuutta voidaan parantaa ELYN liikenneviraston ja kuntien tekemillä teknisillä toimilla. Liikenneturvallisuutta ei kuitenkaan saavuteta yksin liikennejärjestelyihin, maankäyttöön ja liikenneverkkoon kohdistetuilla toimenpiteillä, vaan yhtä tärkeää on vaikuttaa ihmisten asenteisiin ja liikennekäyttäytymiseen. Ihmisten asenteisiin voivat vaikuttaa kuntien eri hallintoalat: sosiaali-, sivistys-, ja terveystoimi kasvattamalla, tiedottamalla ja valistamalla jokapäiväisessä toiminnassaan. Myös poliisin suorittamalla liikennevalvonnalla on huomattava merkitys liikennekäyttäytymiseen.

Seutukunnallisessa liikenneturvallisuustyössä painopiste on ihmisten asenteisiin ja liikennekäyttäytymiseen kohdistuvissa toimenpiteissä niin kasvatus, tiedotus, valistus kuin liikennevalvontaan liittyen. Liikenneympäristön parantamissuunnitelmat ovat lähinnä kuntakohtaisia liikenneympäristöön ja turvallisuuteen liittyviä toimenpiteitä.

Vuonna 2001 laadittujen kuntakohtaisten liikenneturvallisuussuunnitelmien päivittäminen ja siinä määritettyjen teknisten toimenpiteiden toteuttaminen mahdollisimman tarkasti on tärkeä osa tulevien vuosien liikenneturvallisuustyötä.

6.2 HENKILÖ JA PALOTURVALLISUUS

Valtioneuvoston hyväksymän Sisäisen turvallisuuden ohjelman tavoite on, että Suomi kuuluu vuoteen 2012 mennessä kaikilla turvallisuuden osa-alueilla viiden parhaimman maan joukkoon Euroopassa. Erityisryhmien asumisturvallisuus on keskeinen ohjelmassa esille nostettu kehittämishaaste.

Suomessa kuolee vuosittain asuntopaloissa noin sata henkilöä. Määrä on huomattavasti enemmän kuin Länsi-Euroopassa keskimäärin. Riskiryhmiin kuuluvien määrä ja osuus koko väestöstä on kasvamassa seuraavien vuosikymmenien aikana. Palokuolemien määrä kasvaa vastaavalla tavalla ellei Suomessa kyetä tekemään oikeita ja riittäviä toimenpiteitä asumisen turvallisuustason parantamiseksi. Palotutinnan perusteella palokuoleman riski on suurimmillaan henkilöillä, joilla on rajoitteita toimintakyvyssään.

Toinen merkittävä erityisryhmien turvallisuuteen liittyvä ongelma on tapaturmien, erityisesti kaatumisten ja putoamisten, suuri määrä. Viisikymmen-vuotiaille ja sitä vanhemmille henkilöille sattuu Suomessa vuosittain yli 30.000 kaatumistapaturmaa.

Erityisryhmiin kuuluvien väestöryhmien asuinpalvelujen suunnittelu edellyttää laaja-alaista ymmärrystä ihmisen toimintakyvyn fyysisistä, psyykkisistä ja sosiaalisista rajoituksista. Sekä palo- että kaatumistapaturmien ennaltaehkäisyssä keskeisellä sijalla on erityisryhmiin kuuluvien henkilöiden kotona vierailevien tahojen kyky havaita riskejä ja puuttua niihin ajoissa.

Asumisturvallisuutta tukevat päätökset syntyvät eri hallinnonalojen ja toimijoiden yhteistyön tuloksena. Turvallisuusvaikutusten arviointi osana suunnittelua ja päätöksentekoa on paitsi osa inhimillistä, laadukasta suunnittelukäytäntöä ja toteutusta myös taloudellisesti perusteltu tapa toimia.

TOIMENPITEET

- Keski-Suomen pelastuslaitos: maakunnallinen hanke (tuettu asuminen), kodinhoitajien kouluttaminen
- Erityisryhmien asuinturvallisuus-hanke, tuettu asuminen, yhteys Saarikan sosiaalityöhön
- Koulujen turvakumppanuus-hanke KSpela ja koulujen pelastussuunnitelmat/poliisi

Tuettu asuminen

Erityisryhmien tuetun asumisen piiriin kuuluu vanhukset, joiden toimintakyky on ikään-
tymisen vaikutusten vuoksi alentunut, vammaisryhmät, psyykkisesti tai fyysisesti sairaat
sekä päihteiden ja lääkkeiden liikakäyttäjät.

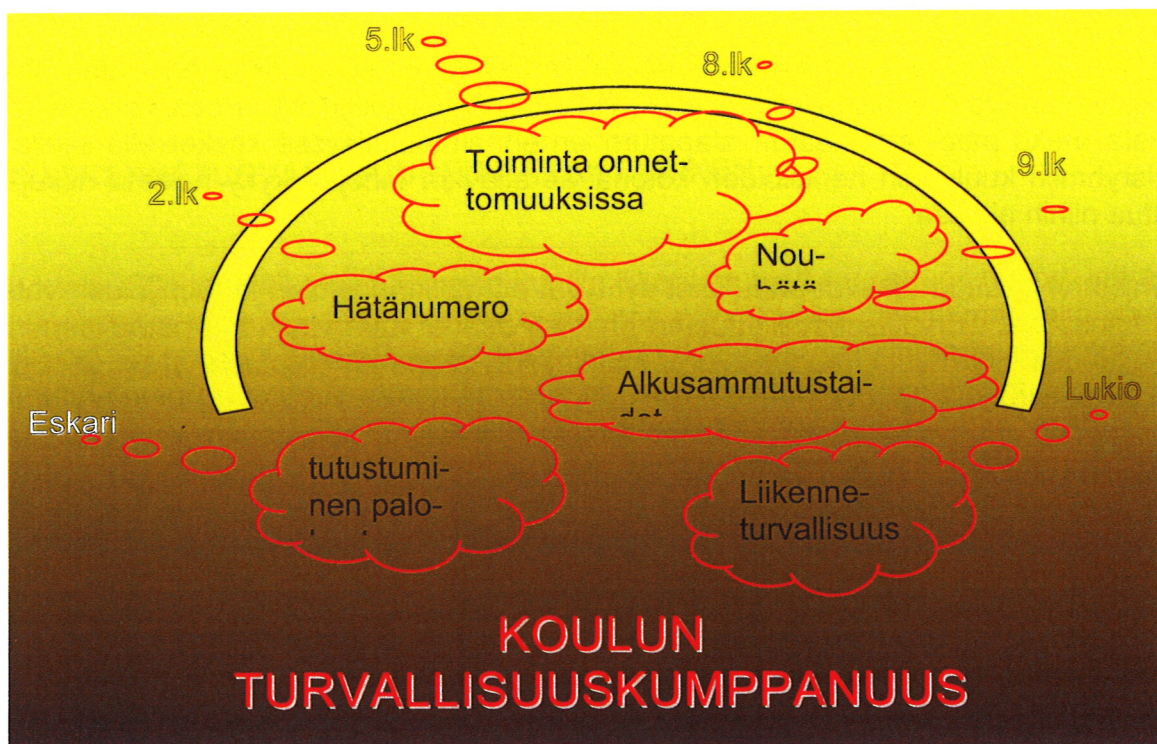
Paloturvallisuus

Erityisryhmien asumisturvallisuuden kannalta paloturvallisuutta koskevissa selvityksissä
on noussut esille erityisesti: sähköpalojen suuri määrä, vanhusten asumispalvelujen,
kuten palvelutalojen, riittämätön paloturvallisuustaso asukkaiden toimintakykyyn näh-
den, palokuolemien määrän kasvu viime vuosina sekä väestön ikääntymisestä, yk-
sinasuvien määrän kasvusta, sosiaalisesta syrjäytymisestä yms. johtuva ennakoitu kas-
vun jatkuminen sekä tuhopolttojen määrän kasvu.

Kotitapaturmat

Vuosittain koti- ja vapaa-ajan tapaturmissa kuolee yhteensä noin 2300 henkilöä. Ylei-
simmät syyt ovat kaatumiset ja putoamiset. Vuonna 2005 kaatumisiin ja putoamisiin
kuoli 1239 henkilöä. Yhteiskunnalle kotitapaturmista aiheutuvien kulujen arvioidaan ole-
van 2,5-4 miljardia euroa.

Toimenpiteet koulu- ja oppilaitosturvallisuuden kehittämiseksi:

Kuvio1. Koulujen kanssa tehtävä turvallisuuskumppanuuks

6.3 PÄIHDEHAITTOJEN VÄHENTÄMINEN

Päihde ongelmat

Päihdepalvelujen kehittämisen laiminlyönti näkyy moninaisina ongelmina ja kustannusten kasvuna eri sektoreilla. Päihdepalvelujen uudistaminen ja järjestelmän selkiinnyttäminen on iso haaste niin Saarijärven seutukunnalla kuin laajemminkin valtakunnassa.

Päihdetyötä keskeisesti ohjaavat lait ovat päihdehuoltolaki, raittiustyölaki ja alkoholilaki sekä sosiaalihuoltolaki ja kansanterveyslaki. Päihdehuoltolain mukaan päihdehuollon tavoitteena on ehkäistä ja vähentää päihteiden ongelmakäyttöä sekä siihen liittyviä sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja sekä edistää päihteiden ongelmakäyttäjän ja hänen läheistensä toimintakykyä ja turvallisuutta. Päihteellä tarkoitetaan alkoholijuomaa tai muuta päihtymistarkoituksessa käytettävää ainetta. Yleisimpiä ovat alkoholi, lääkkeet ja huumeet.

Alkoholilain tarkoituksena on alkoholin kulutusta ohjaamalla ehkäistä alkoholipitoisista aineista aiheutuvia yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja. Raittiustyölain mukaan raittiustyön tarkoituksena on totuttaa kansalaiset terveisiin elämäntapoihin ohjaamalla heitä välttämään päihteiden ja tupakan käyttöä.

Päihdetyötä ohjaajat lisäksi mm. seuraavat valtakunnalliset ohjelmat ja suositukset:

KASTE-ohjelma: Alkoholin kokonaiskulutuksen väheneminen vuoden 2003 tasolle
Terveys vuoteen 2015- kansanterveysohjelma: Nuorten alkoholin ja huumeiden käyttöön liittyvät terveysongelmat kyetään hoitamaan asiantuntevasti.

MIELI-kansallinen mielenterveys- ja päihdesuunnitelma: Asiakkaan aseman vahvistaminen ja perus- ja avopalveluluihin perustuvat palvelut kaikille ikäryhmille.

Valtakunnallinen alkoholiohjelma 2008-2011: Alkoholihaittojen vähentäminen; vähennetään lapsille ja perheille alkoholista koituvia haittoja, vähennetään riskikäytöstä aiheutuvia haittoja sekä käännetään alkoholin kulutus laskuun.

Päihdepalvelujen laatusuositus: Kuntalaisilla on oikeus tarpeenmukaiseen, tasokkaaseen ja oikea-aikaiseen päihdehoitoon asuinpaikasta riippumatta ja jokaisella kunnalla tulisi olla päihdestrategia, joka painottaa päihdehaittojen ehkäisyä kaikessa kunnan päätöksenteossa.

Toimenpiteet päihdehaittojen vähentämiseksi

Alkoholin kulutuksen kasvu on lisääntynyt viime vuosina, päihdehaitat ovat lisääntyneet, päihdepalvelujen tarve kasvanut ja alkoholin ja yleensä päihteiden käytön aiheuttamat kustannukset nousseet. Päihteiden saatavuus on helpottunut, niiden käyttö on arkipäiväistynyt ja asenteet käyttöä kohtaan lieventyneet.

Päihdepalvelujen kehittäminen ei ole pysynyt tässä kehityksessä mukana. Päihdepalvelujen saatavuus ei määrällisesti eikä sisällöllisesti vastaa muuttunutta tarvetta. Avopalvelut ja peruspalvelut ovat puutteellisia ja kokonaisvastuu palvelujen järjestämisestä on epäselvä. Päihdetyö on myös painottunut korjaavaan työhön ennalta ehkäisyn sijaan. Saarijärven seudulta puuttuu yhtenäinen toimintamalli päihdeasioiden hoitamisessa.

Selvillä Saarikassa-hanke

Perusturvaliikelaitos Saarikassa päihdetyön kehittäminen on yksi painopistealueista tulevina vuosina. Alkuvuodesta 2010 on käynnistetty yhteistyössä Jyväskylän ammattikorkeakoulun, Jyväskylän Seudun Päihdepalvelusäätiön ja Suomenselän Sateenkaarisäätiön kanssa Tykes-rahoituksella päihdepalvelujen kehittämishanke, jonka tavoitteena on kehittää kaikki Saarikan toimintayksiköt sitouttava uusi päihdetyön toimintamalli. Päihdepalvelujen kehittämisessä korostuu jokaisen vastuu päihdeasioista osana perustehtävää ja tähän liittyen päihdetyön sekä poikkihallinnollisen yhteistyön osaamisen vahvistaminen. Pääpaino on päihdeongelmien tunnistamisessa, puheeksi ottamisessa, varhaisessa puuttumisessa ja ehkäisevässä työssä. Tavoitteena on löytää toimintamalli, joka perustuu moniammatillisiin ja monitoimijaisiin työtapoihin.

Hankkeessa on neljä teemaa, joita työstitetään työryhmissä vuoden 2010 aikana. Teemat ovat:

- Varhainen tuki päihdeongelmissa
- Päihteet lapsiperheissä
- Päihdeongelmainen ikääntynyt ja kotihoito

Päihdepalveluiden rakenne

Päihdepalvelujen toimintamallin on tarkoitus valmistua kesäkuuhun 2011 mennessä. Toimintamalli liitetään sen valmistuttua Saarijärven seudun turvallisuussuunnitelmaan liitteeksi.

Muut toimenpiteet päihdehaittojen vähentämiseksi

- Lakien suomien mahdollisuuksien hyödyntäminen (alkoholilaki ja järjestyslaki).
- Päihteiden käytön tarkempi valvonta ja herkempi puuttuminen julkisilla paikoilla järjestyslain perusteella
- Valvotaan vähittäismyyntiä ja anniskelua tarkasti
- Vaikuttaminen yleiseen alkoholikulttuuriin
- Aktivoidaan väestöä puuttumaan julkijuopotteluun
- Puututaan alkoholin välittämiseen ja katukauppaan
- Rajoitetaan alkoholin mainontaa
- Toimivat hoitoonohjausjärjestelmät
- Työpaikoille on luotu toimiva hoitoonohjausmalli, jota toteutetaan aktiivisesti

Poikkihallinnollinen yhteistyö

Yhteistyö eri toimijoiden kesken päihdehaittojen vähentämiseksi: kuntien hallintokunnat, poliisi, seurakunnat, järjestöt, työ- ja elinkeinotoimisto, elinkeinoharjoittajat jne.
Päihteiden käyttöön liittyvät asiat osana koulujen opetussuunnitelmaa
Sosiaali- ja terveydenhuollon työmenetelmien hyödyntäminen myös muilla toimijatahoilla (mm. Audit-kysely, mini-interventio)
Vaihtoehtoiset vapaa-ajan toiminnot
Aktiivinen koulutus- ja työllistämispolitiikka

6.4 PERHE- JA LÄHISUHDEVÄKIVALTA

Perhe- ja lähisuhdeväkivallan määrittely

Perhe- ja lähisuhdeväkivallalla tarkoitetaan monenlaista väkivaltaista käyttäytymistä, jota tapahtuu toisilleen läheisten ihmisten parissa esimerkiksi perheessä, kotona, työpaikalla, koulussa tai harrastusten parissa. Se voi olla fyysistä, henkistä, seksuaalista, taloudellista, sosiaalista tai uskonnollista väkivaltaa. Ilmiö on laaja ja moniulotteinen ja sellaisena usein vaikeasti käsiteltävä, varsinkin kun siihen lähes aina liittyy pelkoa, häpeää ja salailua sekä uhrin että tekijän taholta.

Väkivallan seuraukset vaihtelevat psykosomaattisista oireista, kuten unettomuus, väsymys, yleinen levottomuus ja muistiongelmien, fyysisiin vammoihin. Seuraukset heijastuvat kielteisesti väkivallan kohteen sosiaaliseen elämään, tunne-elämään, itsetuntoon jne. Väkivallan kohteeksi voivat joutua naiset tai miehet, lapset, nuoret, aikuiset tai iäkkäät ihmiset. Samat ryhmät voivat olla myös väkivallan käyttäjiä. Varhaisimmin huomio kiinnittyi lapsiin ja sitten naisiin kohdistuvaan väkivaltaan. Keskustelu iäkkäisiin kohdistuvasta perhe- ja lähisuhdeväkivallasta lisääntyi 1980-luvulla ja vasta viime aikoina on laajemmin keskusteltu miehiin kohdistuvasta lähisuhdeväkivallasta.

Merkittäviä lainsäädännöllisiä mahdollisuuksia perhe- ja lähisuhdeväkivaltaan liittyen antavat laki lähestymiskiellosta ja rikoslain muutos, jolla pahoinpitelystä tuli virallisen syytteen alainen rikos, samoin lastensuojelulaki, jossa säädetään lastensuojeluilmoituksesta. Väkivallan julkiseksi tulemisen tiedetään jossain määrin hillitsevän väkivaltaa.

Toimenpiteet perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisemiseksi

Syksyllä 2009 järjestettiin Perusturvallielaitos Saarikan työntekijöille perhe- ja lähisuhdeväkivaltaan liittyvä koulutus ja samaan aikaan käsiteltiin toimintaohje väkivallan puheeksi ottamisesta sekä ohjeistus turvasuunnitelman tekemisestä (liitteet). Koulutuksesta on syytä tehdä toistuvaa.

Yleistä tietoisuutta perhe- ja lähisuhdeväkivallasta rikoksena, joka ei ole yksityisasia, lisätään väestölle kohdistetulla tiedotuksella. Korostetaan, että väkivallan ehkäisy ja epäilystä poliisille ilmoittaminen on jokaisen oikeus ja velvollisuus. Kuntien ja Perusturvallielaitos Saarikan internet-sivuja hyödynnetään tiedotuksessa.

Perhe- ja lähisuhdeväkivalta rohkaistaan ottamaan puheeksi eri viranomaistoiminnoissa. Tarkoitusta varten kootaan tukiaineisto ja lomakkeisto. Lapsiin kohdistuvasta pahoinpitelystä ja seksuaalisesta hyväksikäytöstä ohjeistetaan sekä viranomaisia että vä-

estää tekemään aina lastensuojeluilmoitus. Luodaan ja vakiinnutetaan toimintaohjeet toimintatavasta, kun huoli perhe- ja lähisuhdeväkivallasta nousee esiin. Väkivaltaan liittyvät havainnot kirjataan tarkasti muistiin mahdollisia jatkotoimia varten.

Äitiys- ja lastenneuvolassa tehdään systemaattinen kysely kaikille perhe- ja lähisuhdeväkivallasta neuvolakäyntien yhteydessä varhaisen tunnistamisen, tuen ja avun antamiseksi sekä tarvittaessa muun hoidon piiriin ohjaamiseksi.

Koulujen opetussuunnitelmissa huomioidaan koulu yhteisöjen turvallisuus, myös kiusaamisen, väkivallan ehkäisyn ja fyysisen koskemattomuuden kunnioittamisen näkökulmasta. Opitaan sosiaalisia taitoja ja toisten arvostamista. Huolehditaan, että oppilaalla on tarvittaessa luotettava aikuinen, johon tukeutua esim. kiusaamistilanteissa tai perhe- ja lähisuhdeväkivaltatilanteissa.

Ikäihmisiin kohdistuvan perhe- ja lähisuhdeväkivallan tunnistamiseksi ja ehkäisemiseksi luodaan toimintamalli, jossa huomioidaan mahdolliset erityispiirteet, jotka liittyvät ikäihmisiin niin väkivallan kohteina kuin tekijöinäkin.

Sosiaalipäivystyksen ja poliisin kesken on sovittu toimintatavat. Poliisi ilmoittaa sosiaalipäivystykseen kaikista perhe- ja lähisuhdeväkivaltatilanteista. Uhria tuetaan tekemään rikosilmoitus, koska perheväkivalta ei ole yksityisasia, vaan rangaistava teko. Lähestymiskiellon hakemismenettely tehdään tutuksi (Oikeusministeriön lähestymiskielto-opas). Väestöä/asiakkaita ohjeistetaan tekemään turvasuunnitelma väkivaltatilanteiden varalle ja tiedotetaan avunantajatahoista. Liitteenä tietoja tahoista, joihin voi ottaa yhteyttä väkivaltatilanteissa.

Väkivalta otetaan puheeksi myös tekijän kanssa ja luodaan siihen tarvittaessa toimintamalli. Väkivallan käyttäjää ei jätetä ilman apua, vaan tuetaan väkivallasta irtipääsyä esimerkiksi toimintaryhmiä perustamalla ja hoitopolkuja kehittämällä. Sovittelumenetelmiä kehittämällä annetaan mahdollisuus osapuolten väliseen sopimiseen.

Rakennetaan moniammatillinen ja monitoimijainen yhteistyöverkosto perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisyn kehittämiseen ja toiminnan yksityiskohtaisempaan suunnitteluun.

6.5 LASTEN JA NUORTEN SYRJÄYTYMISEN EHKÄISEMINEN

Syrjäytymisen ehkäisy on yksi parhaita keinoja torjua ennalta turvallisuuteen liittyviä ongelmatekijöitä: työttömyyttä, rikollisuutta, häiriökäyttäytymistä, väkivaltaa jne. Syrjäytymisen ehkäisy on aloitettava hyvin varhaisessa vaiheessa (varhainen puuttuminen). Syrjäytymiskehitys lähtee usein liikkeelle kodista, mutta päiväkotia ja koulu voivat ehkäistä jo alkanutta syrjäytymiskehitystä. Lapselle ja hänen perheelleen tulee saada moniammatillinen turvaverkko ympärilleen riittävän avun saamiseksi lapsen kehityksen tueksi. Myös koulutus on yksi tärkeä väline syrjäytymisen ennaltaehkäisyssä, sillä työttömyys on sitä yleisempää, mitä vähemmän koulutetusta väestöryhmästä on kysymys.

Kaikkineen syrjäytymisen sijaan tulisi kiinnittää huomiota hyvinvointiin, siihen mikä on positiivista ja mitä kohti halutaan pyrkiä. Huoli- ja ongelmakeskeisyydestä tulee siirtyä voimavara- ja vahvuuskeskeisyyteen!

Saarijärven-Viitasaaren seutukunnalla on käynnissä useita lasten ja nuorten hyvinvointia tukevia kehittämistoimia tai -hankkeita. Turvallisuussuunnitelma, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmat sekä seutukehittämiseen liittyvä hyvinvointiprosessi ovat laajempia suunnitelmia, joiden tavoitteita muut yksittäiset hankkeet ja kehittämistoimenpiteet omalta osaltaan toteutettavat.

Toimenpiteet lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi:

- Moniammatillisten yhteistyömuotojen kehittäminen -> Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laatiminen
- Lapsiperheiden tukitoimet -> perhetyön kehittäminen, sosiaalisten verkostojen ja osallisuuden edistäminen esim. vertaisryhmät, kolmannen sektorin toiminta -> Saarikka, kunnat, seurakunnat, järjestöt (esim. MLL)
- Oppilashuollon ja opinto-ohjauksen toimivuuden turvaaminen -> Koulukuraattori-, koulupsykologi- ja kouluterveydenhuollon palvelujen saatavuus; ammatinvalinnanohjauksen toteutuminen, jatko-opiskelun turvaaminen, oppisopimuskoulutuksen kehittäminen
- Luokkakokojen kohtuullisuus -> Koulut
- Varhainen puuttuminen päihdyttävien aineiden käytön vähentämiseksi -> kerho- ja vapaa-ajantoiminnan kehittäminen, toiminnalliset harrastukset (Piispan rooli)
- Työllisyyden hoito, työllistämisen tukitoimet ja kuntouttava työtoiminta

7 ARVIOINTI JA SEURANTA

Turvallisuustyön tuloksia tulee seurata ja arvioida. Seuranta on säännöllistä ja turvallisuustyön etenemisestä raportoidaan kaikille työhön osallistuville. Näin voidaan arvioida, onko yhteistyö tuloksellista, kohdistuuko työ oikeisiin kohteisiin ja tekevätkö eri osa puolet kokonaisuuden kannalta olennaista työtä.

Turvallisuustyön toimeenpanon varmistamiseksi Keski-Suomen maakunnan turvallisuussuunnittelutyöryhmä kokoontuu säännöllisesti seuraamaan toimenpiteiden etenemistä ja tuloksia. Säännöllisellä ja avoimella arvioinnilla ja raportoinnilla voidaan poistaa yhteistyön esteitä ja varmistaa tuloksellinen toiminta. Tulokset ovat tärkeä motivaatiotekijä; sellaiseen työhön, joka tuottaa tuloksia, osallistutaan.

Turvallisuustyön etenemisestä, tuloksista ja toimeenpanosta raportoidaan säännöllisesti kuntien verkkosivuilla, paikallisissa lehdissä sekä annetaan vuosittain raportti ohjausryhmälle.

8 SAARIJÄRVEN SEUDUN TURVALLISUUSTYÖRYHMÄ

Turvallisuussuunnittelutyöryhmän jäsenet:

- Janne Kinnunen, Kaupunginjohtaja, Saarijärvi
- Kirsti Penttilä, Kehittämispäällikkö, Saarijärvi
- Hanna-Kaisa Pekkarinen, Sivistys- ja Koulutus­päällikkö, Kannonkoski
- Pirjo Kohonen, Palvelujohtaja, Perusturvaliikelaitos Saarikka
- Erkki Moström, Kiinteistö­teknikko, Karstula
- Pekka Helppikangas, Kunnanjohtaja, Kivijärvi
- Kari Wacklin, Opettaja, Kyyjärvi
- Reima Rossi, Komisario, Keski-Suomen poliisilaitos
- Ari Halminen, Palopäällikkö, Keski-Suomen pelastuslaitos
- Martti Halmela, Aluevastaava, Keski-Suomen ELY-keskus
- Leena Pippa, Aluepäällikkö, Liikenneturva
- Marko Riikonen, Projekti­korrdinaattori, Keski-Suomen liitto

LÄHTEET

- Sisäisen turvallisuuden ohjelma – Arjen turvaa 2004
- Sisäisen turvallisuuden ohjelma – Turvallinen elämä jokaiselle 2008
- Paikallisen turvallisuussuunnittelun tilannekatsaus 2008
- Keski-Suomen poliisilaitoksen tilastot v. 2008, 2009, 2010
- Tieliikenneonnettomuustilastot 2006, 2007, 2008, 2009
- Keski-Suomen pelastuslaitoksen onnettomuustilastot v. 2007, 2008, 2009, 2010
- Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Keski-Suomen pelastusalueen tapaturmakatsaus v. 2008, 2009, 2010
- Seudulliset päihdetilastot

LIITTEET

***Saarijärven seudun turvallisuustyön toimintasuunnitelma 2011 – 2014
(taulukko)***